

UK2deport
Od-twarzanie granic Wielkiej Brytanii:
Deportowalność oraz zarządzanie mobilnością obywateli Unii Europejskiej po Brexicie

Co się stanie z obywatelami Unii Europejskiej po Brexicie? Gdy Agnieszka Radziwinowiczówna, kierowniczka tego badania, pytała o to Polaków żyjących w Wielkiej Brytanii, często słyszała odpowiedzi nacechowane obawami przed przymusowym wydalaniem: „Wszystkich nas nie wywalą, nie?” albo: „A może i nas wszystkich wyrzucą?”. Wracali wspomnieniami do czasów sprzed 2004 roku, kiedy ich krewni i przyjaciele doświadczali niespodziewanych kontroli migracyjnych lub na granicy w Calais odmawiano im prawa wjazdu. Koniec końców, Polakom, tak jak i obywatelom pozostałych „nowych” krajów Unii Europejskiej, nie długo dane było korzystać z europejskiej swobody przepływu osób. To badanie ma za zadanie sprawdzić czy historia się powtórzy.

O CZYM? Celem tego projektu badawczego jest wyjaśnienie, jak Wielka Brytania po Brexicie będzie zarządzać populacją obywateli EU za pomocą deportacji.

Wielka Brytania od lat rozwija „wrogie środowisko” wobec cudzoziemców, wprowadzone w 2014 roku przez Theresę May. Polega ono na zmuszaniu do wyjazdu lub deportacji cudzoziemców bez ważnych dokumentów pobytowych. Ta polityka dotyczyła pierwotnie obywateli krajów trzecich, jednak od czasu referendum brexitowego zaczęto ją również stosować wobec obywateli UE (np. deportując bezdomnych Europejczyków, w tym Polaków). Koniec okresu przejściowego w stosunkach pomiędzy Zjednoczonym Królestwem a Unią, a tym samym swobody przepływu osób, oznacza dla wszystkich obywateli UE obowiązek uregulowania ich statusu migracyjnego, czy to w ramach tzw. statusu osoby osiedlonej (dla tych którzy przybyli na wyspy przed 31 grudnia 2020), czy w ramach nowego systemu punktowego. Te zmiany w systemie migracyjnym będą następować w okresie szczególnych turbulencji w brytyjskiej gospodarce, powstałych w wyniku pandemii Covid-19. Obywateli UE również dotknie kryzys ekonomiczny i dlatego UK2deport zbada odpowiedź brytyjskich władz na rosnącą zależność unijnych migrantów od świadczeń socjalnych oraz bezdomność.

Innowacyjność UK2deport polega na badaniu różnych form zarządzania populacją prowadzących do ewentualnego wydalania obywateli unijnych z Wielkiej Brytanii. Zespół badawczy będzie zajmował się zarówno deportacjami osób skazanych, wydalaniem za pomocą procedur administracyjnych osób bez pozwolenia na pobyt w Zjednoczonym Królestwie (bez wizy lub statusu osoby osiedlonej) jak i programami powrotowymi dla osób najbardziej wykluczonych ekonomicznie organizowanymi przez lokalne władze i organizacje charytatywne.

DLACZEGO? Badanie jest istotne ze względu na kompleksowe podejście do deportacji i innych typów ekspulsji. Jest ono również aktualne, ponieważ ma uchwycić dziejące się w jego trakcie zmiany brytyjskich przepisów migracyjnych, jakim będą podlegać obywatele Unii Europejskiej. Wreszcie jego znacznie polega na podejściu do pogłębionych badań porównawczych Litwinów, Polaków i Rumunów oraz zestawieniu tych trzech nacji z innymi Europejczykami w celu lepszego rozpoznania i zrozumienia przyczyn nierówności we Wspólnocie Europejskiej.

JAK? W ramach projektu badane będzie zarówno pisane prawo jak i jego implementacja, aktorzy odpowiedzialni za wprowadzanie przepisów w życie, aktorzy kontestujący je oraz osoby, których ono dotyczy. Pomiędzy 2021 a 2024 rokiem badacze z Ośrodka Badań nad Migracjami Uniwersytetu Warszawskiego będą prowadzili badania w Wielkiej Brytanii (Londynie i północnej i północno-zachodniej Anglii), na Litwie, w Polsce i Rumunii. Przeprowadzą sto wywiadów z litewskimi, polskimi i rumuńskimi deportowanymi oraz migrantami bez dokumentów pobytowych, pracownikami socjalnymi pomagającymi obywatelom UE, przedstawicielami organizacji charytatywnych, urzędnikami Home Office a także adwokatami zajmującymi się migrantami. Badacze będą również obserwować przesłuchania azytowe i migracyjne obywateli UE. Wśród badanych znajdą się przedstawiciele mniejszości etnicznych. Odrębnym elementem projektu będzie analiza aktów prawnych a także formalnych i nieformalnych polityk regulujących migrację z UE do Wielkiej Brytanii.

CZEGO OCZEKIWAĆ PO UK2DEPORT? Projekt wyjaśni wpływ nowej polityki migracyjnej Zjednoczonego Królestwa na objęte nią nacje oraz różnice w traktowaniu obywateli „starych” i „nowych” państw członkowskich. Badanie zidentyfikuje i opiszemy formy ekspulsji obywateli Unii z po-brexitowej Wielkiej Brytanii oraz wyjaśni czynniki warunkujące możliwość ich deportacji. Teoretyczny komponent projektu UK2deport będzie zawierał propozycję teorii średniego zasięgu, która wyjaśni, jaką funkcję pełni deportacja, przy wzięciu pod uwagę specyfiki państwa deportującego oraz wydalanych narodowości.

Rezultaty projektu UK2deport będą promowane w audycjach radiowych nadawanych w Polsce oraz na Festiwalu Nauki w Warszawie w roku 2023. Będą one również publikowane przez kierowniczkę projektu w mediach społecznościowych i na stronie internetowej (radziwinowiczowna.org). Wyniki naukowe będą publikowane w czasopiśmie naukowych i dyskutowane na międzynarodowych warsztatach i konferencjach z innymi akademikami badającymi deportację w Europie.